

อนันต์

อนุสาร

พิเศษพิเศษโลก

เที่ยวชม ดุริยประวัตินานาชาติ
อดีตราชธานีสองอาณาจักร

ISSN 0125 7226

๕๕ บาท

สิงหาคม ๒๕๖๓

สารคดีประจำฉบับ

๔๒

Phitsanu-Loc ส่งต่อความทรงจำ ในบ้านหลังเดียวกัน

ย่านเก่า ผู้คน และสิ่งหลงเหลือ คือเสน่ห์ของโลกอะนาล็อกที่**อริสรา พุทรวงษ์** ยังคงพาตนเองไปวนเวียน เยือนพิษณุโลกครั้งนี้ เธอปักหมุดไว้ที่ตลาดใต้ ย่านการค้าโบราณกลางเมืองที่สวยงาม ด้วยกลุ่มตึกมิด-เซนจูรี อาหารการกินของคนเก่าแก่ ภาพวินเทจในโรงแรมเก่า ก่อนพาคนอ่านออกไปตลาดโบราณริมน้ำที่วังทอง ดูหอย่อมอาคารไม้และร้านเด็ดดวงห้ามพลาด เท่านั้นยังไม่พอ ยังเผื่อท้องไปลองกล้วยตากบางกระทุ่ม นั่งคุยกับคนโตดำที่บางระกำ รวมมิตรเป็นเส้นทางเที่ยวหาอดีตที่คนในยุคดิจิทัลอย่างเธออยากลองไปตามหา

๕๕

นครชุม-ภูกระด-น้ำจวง ขุนเขาสะท้อนรูปเงาชีวิต

จะสูงชันหรือห่างไกลแค่ไหนก็กล้าทำความเข้าใจ **ธัญกร โกมารกุล ณ นคร** ชวนขับรถเชื่อมโยงสามหมู่บ้านในเขตนครไทย ชาติตระการ ไปนอนในที่ราบแสนสวยอย่างร่องเขานครชุม ที่โอบล้อมด้วยเขาสูงให้เดินขึ้นไปดูทะเลหมอก ก่อนพาสวนความสูงไปบ้านน้ำแจ่มพัฒนา บ้านบนเขาของคนม้งที่ครึ่งหนึ่งชีวิตของพวกเขาเคยถูกขับไล่หนีด้วยความหวังในอุดมการณ์ หากแต่เมื่อปักหลักลงบนยอดเขาอันงดงามก็คุ้มค่ากับการขึ้นไปเยี่ยมเยือน ปิดท้ายด้วยบ้านน้ำจวง หมู่บ้านแสนสวยด้วยนาขั้นบันได ทะเลหมอก และทิวเขารายล้อม ที่ผ่านความคิดและความหวังชุดเดียวกันกับคนร่วมขุนเขามานับนาน

๗๘

เที่ยวมู ดุรอยประวัติศาสตร์ อดีตราชธานีสองอาณาจักร

ภาคภูมิ น้อยวัฒน์ พาตระเวนหลายพื้นที่ในพิษณุโลก ผ่านความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์และงานพุทธศิลป์ เชื่อมโยงให้เห็นภาพความเป็นราชธานีโบราณสองสมัยของเมืองสองแคว ชุมพิพิธภันธุ์ วัตวาทารามเก่าแก่ รวมไปถึงเจดีย์น้อยใหญ่ตั้งแต่ต้นครไทย ไปอำเภอเมืองฯ จนถึงวังทอง ต่อเนื่องไปถึงโบราณสถานหลบเร้นหลายเส้นทาง ประกอบกันขึ้นเป็นการท่องเที่ยวที่ลงลึกในเรื่องเก่า ๆ ที่คนรุ่นใหม่ตามไปเที่ยวได้เพลิน ๆ อย่างมีความรู้

๓๒

สายหมอก ดอกไม้ และฝนโปรย บันทึกความทรงจำ บนทางหลวงหมายเลข ๑๒

สำหรับคนรักการขับรถเที่ยว ทางหลวงหมายเลข ๑๒ คือเส้นทางไม่ควรพลาด **ธีรพัฒน์ บุญผาพิบูลย์** นักเขียนและช่างภาพหนุ่มของ อ.ส.ท. ชวนคุณเที่ยวแบบรักษ์โลก ขับ ZEEKR 7X Performance เอสยูวีพลังงานสะอาดลัดเลาะตามถนนสายภูเขาของพิษณุโลก ขึ้นไปพักที่บ้านรักไทย เนินมะปรางนอนตื่นเช้าเชอรี่ ดูวิวภูเขา ก่อนพาตัดเข้าภูหินร่องกล้า สัมผัสความฉ่ำเย็นธรรมชาติ และเรื่องราวของประวัติศาสตร์การเมือง ที่ซุกซ่อนในความงดงาม ก่อนปิดท้ายกันที่อ่างเก็บน้ำห้วยทรายใต้ แลนด์มาร์กสายวิว เป็นทริปขับรถดี วิวสวย ที่ควรขับตามไปเที่ยวในฤดูหมอกฝน

๖๖

อ้อมกอดของขุนเขา และเรื่องเล่าของผู้คน

สายซิล สายกรีน ไม่ควรพลาด ตาม**ชดาทิพย์ อำพันทอง** นักเขียนสาวมากรายละเอียดไปนั่งละเลียดความรื่นรมย์สี่หมู่บ้าน ผ่านเรื่องราวของพืช GI ของคนพิษณุโลก เทียบบ้านวังสัจจมา ดูการปรับเปลี่ยนเอาผลไม้รสเปรี้ยวหวานขมมาเป็นสินค้าได้หลากหลาย ไปลองของกินและทำงานคราฟต์ท้องถิ่นสุดสร้างสรรค์ ที่ศูนย์การเรียนรู้บ้านเจ้าจัน จันท์เจ้า ในอำเภอเมืองฯ ต่อด้วยบ้านมุง หมู่บ้านกลางโอบล้อมของทิวเขาหินปูนที่เนินมะปราง ที่บริสุทธิ์งดงามด้วยสายหมอก โถงถ้ำ และชีวิตคนพื้นถิ่น ปิดท้ายด้วยการเติมความหวานกับมะม่วงน้ำดอกไม้ที่บ้านผาวังหมี่ หมู่บ้านเรียบง่ายที่ปรับเปลี่ยนชีวิตเกษตรเข้ากับการท่องเที่ยวได้อย่างลงตัว

สารบัญ

จากปก

มุมมองงามที่มองเห็นมหาวิหาร
สมเด็จพระองค์ปฐมแห่งวัดจันทร์
ตะวันตกอันวิจิตรละเอียดลออ
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก
สายัณห์ ชื่นอุดมสวัสดิ์ ภาพ

๓๒

๔๖

๕๕

๗๘

คอลัมน์ประจำฉบับ

- ๐๗ บทบรรณาธิการ
- ๐๘ รอยยิ้มของแผ่นดิน
- ๑๒ ภาพเล่าเรื่อง
- ๑๖ สัมภาษณ์พิเศษ MEYOU
ชีษณุชา ตันติเมธ
- ๒๐ ชมศิลป์
- ๒๔ เล่นไทย
- ๒๘ สัมภาษณ์พิเศษ
นายมนต์ชัย วิวัฒน์ธนาชัย
นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด
พิษณุโลก
- ๙๑ Sketching Thailand
- ๙๒ สุขกันดี
- ๙๔ ตามรอยไทยแลนด์
- ๙๖ ฮาวทูเที่ยว
- ๙๘ ชวนกันพัก
- ๑๐๐ ชวนกันกิน
- ๑๐๒ ชวนกันซื้อ
- ๑๐๔ ใต้สมุทร
- ๑๐๖ โลกละมุน
- ๑๐๘ Thailand Tourism Awards
- ๑๑๐ เห็นแก่เที่ยว
- ๑๑๒ วาดเมืองไทย
- ๑๑๔ ดวงเดือนนี้
- ๑๑๖ รายงานพิเศษ
- ๑๑๘ ข่าวกกท.
- ๑๒๐ ฉบับหน้า

o-sa-na

นิตยสารเพื่อการท่องเที่ยวและอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม
ที่มียอดจำหน่ายสูงสุดในเมืองไทย

Welcome Benefit

สุดฟิน กินฟรี-ช้อปปิ้ง กับ TAGTHAi และ King Power

ต้อนรับสมาชิกใหม่แบบจัดเต็ม! เพียงดาวน์โหลดแอป TAGTHAi ก็รับ Welcome Benefit ดีลความอร่อยและช้อปปิ้งสุดฟินจาก King Power ได้แล้วตั้งแต่วันนี้

โอกาสพิเศษที่ไม่ได้มีบ่อยนัก เมื่อ TAGTHAi ร่วมกับ King Power มอบสิทธิประโยชน์สุดพิเศษต้อนรับสมาชิกใหม่ เพียงแค่ดาวน์โหลดและสมัครใช้แอปพลิเคชัน TAGTHAi ก็สามารถรับ Welcome Benefit สุดคุ้มได้ทันที ไม่ว่าจะเป็นสายกินที่ชื่นชอบขนมหวาน หรือสายช้อปปิ้งสินค้าวิดี ก็รับสิทธิประโยชน์แรกเข้าใช้งานแอปพลิเคชันได้สุดฟินแบบยกกำลังสองได้ทันที

สิทธิพิเศษที่ 1:

รับฟรี! ข้าวเหนียวมะม่วง มูลค่า 100 บาท

ลิ้มลองรสชาติหวานละมุนของ "ข้าวเหนียวมะม่วง" หนึ่งในตำนานขนมหวานของไทยที่ดังไกลระดับโลก โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ เพียงนำ Virtual Coupon ที่ได้รับในแอปฯ TAGTHAi มาแสดงที่จุดบริการ Member Service ชั้น 1 คิง เพาเวอร์ รางน้ำ เพื่อแลกรับคูปองฉบับจริง จากนั้นนำคูปองไปรับข้าวเหนียวมะม่วงได้ทันทีที่ห้องอาหาร Eclipse ชั้น 3

เงื่อนไขการรับสิทธิ์ : จำกัด 1 สิทธิ์ / ท่าน / ตลอดรายการ โดยแสดงคู่มือ ต่อเจ้าหน้าที่ ที่ห้องอาหาร Eclipse คิง เพาเวอร์ รางน้ำ ชั้น 3 โดยคู่มือฉบับจริงมีจำนวนจำกัด หากสิทธิ์ในเดือนนั้น ถูกแลกรับเต็มจำนวนแล้ว ผู้ใช้ยังคงสามารถใช้ Virtual Coupon ได้ในเดือนถัดไป หาก Virtual Coupon ยังไม่หมดอายุ

ระยะเวลารับสิทธิ์ : วันที่ 30 มิถุนายน 2570

สิทธิ์พิเศษที่ 2:

รับส่วนลดสูงสุด 30 เปอร์เซ็นต์ สำหรับน้ำหอมและเครื่องสำอาง

สำหรับสมาชิก TAGTHAI เมื่อสมัครสมาชิก POWER PASS ผ่านบล็อกของ TAGTHAI สำเร็จ จะได้รับคู่มือส่วนลดสูงสุด 30% สำหรับซื้อสินค้าที่แผนกน้ำหอมและเครื่องสำอางที่ร่วมรายการ ณ คิง เพาเวอร์ รางน้ำ, ภูเก็ต, คิง เพาเวอร์ ซิตี้ บูทีก และ คิง เพาเวอร์ ทำอากาศยานสุวรรณภูมิ, ดอนเมือง, เชียงใหม่ และภูเก็ต

เงื่อนไขการรับสิทธิ์ : จำกัด 1 สิทธิ์ / ท่าน / ตลอดรายการ (หมดอายุวันที่ 31 ตุลาคม 2569) โดยสามารถตรวจสอบรายการสินค้าที่ร่วมรายการได้ ณ จุดขาย แต่ไม่สามารถใช้ร่วมกับส่วนลดสมาชิก POWER PASS, ส่วนลดวันเกิด, E-Cash, Gift Card, Gift Voucher และคู่มือส่วนลดอื่นๆ รวมถึงไม่ร่วมรายการผ่อนชำระ 0% ได้

ปลดล็อกสิทธิ์พิเศษที่มีให้เฉพาะผู้
ใช้แอปพลิเคชัน TAGTHAI ดาวนิโหลด
แอปพลิเคชัน TAGTHAI ได้แล้ววันนี้!

สแกนเพื่อดาวนิโหลดแอปฯ

การทอ้งเกี่ยวแห่งประเทศไทย

เจ้าของ

- **ผู้ว่าการการทอ้งเกี่ยวแห่งประเทศไทย**
ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา
- **ผู้อำนวยการฝ่ายบริการการตลาด**
บรรณาธิการบริหาร

คณะที่ปรึกษา

- **ฐาปนีย์ เกียรติไพบูลย์**
ผู้ว่าการการทอ้งเกี่ยวแห่งประเทศไทย
- **อภิชัย จัตตเจลิภกิจ**
รองผู้ว่าการด้านตลาดในประเทศ
- **นิธิ์ สีแพ**
รองผู้ว่าการด้านสื่อสารการตลาด
- **ภัทรอนงค์ ณ เชียงใหม่**
รองผู้ว่าการด้านตลาดเอเชียและแปซิฟิกใต้
- **จิระวดี คุณกรทรัพย์**
รองผู้ว่าการด้านตลาดยุโรปอเมริกา ตะวันออกกลาง และแอฟริกา
- **กิตติพงษ์ ประพัฒน์ทอง**
รองผู้ว่าการด้านดิจิทัล วิจัยและพัฒนา
- **ชูวิทย์ ศรีเวชกุล**
รองผู้ว่าการด้านนโยบายและแผน

- **อัศววิชัย เทพาสิต**
รองผู้ว่าการด้านบริหาร
- **ณัฐ ครุทสุด**
รองผู้ว่าด้านสินค้าและธุรกิจทอ้งเกี่ยว
- **ฐานิจ ฐานนท์**
ผู้อำนวยการฝ่ายการเงิน
- **เด่นเดือน เหลืองแข็ง**
ผู้อำนวยการฝ่ายโฆษณาและประชาสัมพันธ์
- **พริมา หงษ์วิไล**
ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีและงบประมาณ
- **ปาริชาติ บุญคล้าย**
ผู้อำนวยการฝ่ายบริการการตลาด
- **พัชรา อนงค์จรรยา**
รองผู้อำนวยการฝ่ายบริการการตลาด

คณะผู้จัดทำ

- **สุนันทา หามนตรี**
ผู้อำนวยการกองวารสารบรรณาธิการ
- **ภาคภูมิ น้อยวัฒน์**
หัวหน้างานนิตยสารบรรณาธิการฝ่ายภาพ
- **ธีรพัฒน์ บุฒาพิบูลย์**
หัวหน้างานหนังสือพิเศษและสื่อดิจิทัล
- **ฐาตุร โกมารกุล ณ นคร**
บรรณาธิการผู้ช่วย

กองบรรณาธิการ

- พระคุณ บุญยเนตร
- มานิตา ทัศนประเสริฐ
- ชตาทิพย์ อัมพันทอง
- กานต์ชนก เดชสุวรรณ
- อริสรา พุทธวงษ์
- เสาวนีย์ สมบูรณ์
- ปภาวรินทร์ รอดภัย
- ศุภณัฐ เจริญราศรี

ฝ่ายภาพ

- ว่าที่ร้อยตรี ณยศ ยิ่งยงค์

ฝ่ายศิลปกรรม

- บริษัท เนโม คิดดี จำกัด

ฝ่ายการตลาด โฆษณา

จัดจำหน่าย และสมาชิก

- โทรศัพท์ ๐ ๒๒๕๐ ๕๕๐๐ ต่อ ๒๐๑๐-๒๐๑๕
- **พงศ์ฤทธิ์ อภิชาติพงศ์**
หัวหน้างานการตลาดวารสาร
- สิโรจน์ นาคพันรวงษ์
- ศิวรัตน์ พันธุ์มณี
- ปัญญา โพธิ์ไพจิตร
- ธีรพงศ์ ปะริติพงษ์

ฝ่ายผลิต

แยกสีและจัดพิมพ์

- **บริษัท พิมพ์ดี จำกัด**
โทรศัพท์ ๐ ๒๕๐๑ ๙๕๐๑
- จำนวนพิมพ์ ๘,๒๕๐ เล่ม

สำนักงานอนสาร อ.ส.ท.

การทอ้งเกี่ยวแห่งประเทศไทย ชั้น ๑๑ เลขที่ ๑๖๐๐ ถนนเพชรบุรี แขวงมักกะสัน
เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ โทรศัพท์ ๐ ๒๒๕๐ ๕๕๐๐ ต่อ ๑๑๔๖-๙
อีเมล : magdiv@tat.or.th เว็บไซต์ : osotho.co

อนสาร อ.ส.ท. นิตยสารรายเดือนของการทอ้งเกี่ยวแห่งประเทศไทย
เพื่อเสนอข่าวสารและสารคดี อันเป็นสาระประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมทอ้งเกี่ยวของประเทศไทย
กำหนดออกทุกต้นเดือน ภาพ สารคดี และข้อมูลที่เกี่ยวข้องพิมพ์ในอนสาร อ.ส.ท. สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย
หน่วยงาน หรือบุคคลใดต้องการคัดลอก และนำไปเผยแพร่ จะต้องทำจดหมายขออนุญาตถึง
บรรณาธิการ และต้องระบุ “ได้รับความเอื้อเฟื้อจากอนสาร อ.ส.ท.” ลงไปในเอกสารฉบับนั้น ๆ
ด้วยทุกครั้ง เมื่อได้รับอนุญาต

การทอ้งเกี่ยวแห่งประเทศไทย

สำนักงานในประเทศไทย

สำนักงานต่างประเทศ

จากบรรณาธิการ

ความพิเศษที่พิษณุโลก

เชื่อว่าหลายคน หากลองนึกถึงจังหวัดพิษณุโลก น่าจะไม่พ้นองค์พระพุทธรชินราช ภูหินร่องกล้า และกล้วยตาก บางกระทู้ ซึ่งเป็นภาพจำระดับต้น ๆ ที่แจ่มชัดทันทีเมื่อได้ลองนึก สำหรับฉบับนี้ อ.ส.ท. จึงขอท้าทายภาพจำนั้น ด้วยคำว่า “พิเศษพิษณุโลก” ความพิเศษอะไรของพิษณุโลกที่จะเพิ่มภาพจำให้กับเมืองที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานอย่าง “พิษณุโลก สองแคว” แห่งนี้ได้

“เมืองสองแคว” เหมือนเป็นชื่อเล่นของพิษณุโลก ในการบอกลักษณะที่ตั้งที่มีแม่น้ำน่านและแม่น้ำแควน้อยไหลหล่อเลี้ยงเมือง จากภูมิประเทศแบบนี้ ทำให้พิษณุโลกเสมือนเกตเวย์ที่เป็นจุดผ่านสำคัญของการคมนาคม การค้าขาย การเดินทาง การขนส่ง รวมถึงการเคลื่อนทัพ โดยใช้ลำน้ำเป็นไฮเวย์ ขยับช่วงเวลาเป็นการเมืองการ

ปกครองยุค “สหาย” พิษณุโลกก็ยังคงเป็นจุดสำคัญที่เป็นพื้นที่แห่งอุดมการณ์ ถึงปัจจุบัน พิษณุโลกยังคงเป็นระเบียบเศรษฐกิจที่เชื่อมภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเมืองที่มีการหมุนเคลื่อนอย่างจับสังเกตได้ บางอย่างเพิ่มเติม บางอย่างคงเดิม บางอย่างต้องค้นหา

ในครั้งนี้อ.ส.ท. ได้คลี่ความพิเศษของพิษณุโลกมาให้อ่านสัมผัสในลักษณะ “แม้จะเป็นที่แห่งเดิม แต่พบกับประสบการณ์ใหม่” สัมผัสสีสันของเรื่องราวในหอยม่านเก่าที่ยังอวลไปด้วยมิตรไมตรีและความคลาสสิก ธรรมชาติที่ผ่านกาลเวลามาโดดเด่นและแตกต่าง รวมไปถึงความศักดิ์สิทธิ์และมงคลแห่งเมืองที่ปกป้องคุ้มครองผู้อาศัยและผู้มาเยือน

หลังจากนี้ หากผู้อ่านได้มีโอกาสเยือนพิษณุโลก อยากให้พิสูจน์ความพิเศษที่ขอใช้คำว่า “พิเศษจัด” ในโหมด “บ.ก. แนะนำ” พิเศษแรก “แรงอธิษฐานตรงกระเบื้องแผ่นที่ ๓๓” ณ “วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ” ที่คือจุดตัดของเส้นตรงที่ลากจากหน้าวิหารพระพุทธชินราชและวิหารพระเหลือ พิเศษที่ ๒ “ร้านข้าวเหนียวห่อสารพัดหน้า” (คาดว่าเกือบร้อยแบบ) ที่เริ่มทำการตั้งแต่พลบค่ำยันสว่าง พิเศษที่ ๓ “ส้มซ่า” ที่มีรสชาติและกลิ่นเป็นเอกลักษณ์ จากส่วนผสมของอาหารตั้งแต่ในตำราแม่ครัวหัวป่าก์ จนพัฒนาเป็นเวชสำอางในปัจจุบัน พิเศษที่ ๔ “โชนในวัง” จัดในเขตโบราณสถานพระราชวังจันทน์ ที่ยกระดับอาจารย์และนักแสดงโชน พร้อมแสง เสียงและเทคนิคพิเศษมาเติมพิถีพิถันแบบที่หาชมที่ไหนไม่ง่าย และพิเศษที่ ๕ “ฟักทองย่าง” แห่งตลาดใต้ ที่ย่างทั้งลูกแบบไม่ผ่าเลย เริ่มย่างตั้งแต่หกโมงเช้า ได้กินแก้วโสม รสชาติหวาน เนื้อเนียน หอมละมุน กินได้ถึงเมล็ด รับรองว่าไม่เคยเจอแบบนี้ที่ไหนแน่นอน

พิเศษจัดจริง ๆ อยากให้พิสูจน์

สุนันทา หามนตรี
บรรณาธิการ

สนใจสมัครสมาชิก

อสม
osoto

นิตยสารท่องเที่ยวรายเดือน
ที่มียอดจำหน่ายสูงสุดของเมืองไทย

เพียง Add Line Official Account: @osoto

รอยยิ้มของแผ่นดิน

ฐาตุร โกมารกุล ณ นคร เรื่อง
ศรุต ทักพเทศ และโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่ภูซัด
ภูเมียง ภูสอยดาว อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ภาพ

บนรอยต่อขุนเขา

สมรภูมิเก่าโอบอุ้มชีวิตใหม่ใต้ร่มเงาพระบารมี

จากสมรภูมิรบเก่าที่เคยคุกรุ่นด้วยเขม่า ควันปืน และแนวคิดอุดมการณ์อันแตกต่าง
สู่พื้นที่ป่าแห่งชีวิตภายใต้แรงมุ่งมั่นที่จะค้นหาวิถีทางให้คนอยู่กับป่าเขาได้
และน้ำพระทัยของพระราชินีพระองค์หนึ่งอาจคือต้นทางของการพลิกฟื้นป่าเขาและผู้คน
หลังเสียงปืนสงบ เปลี่ยนความทुरกันดารเป็นความพลิบานของพืชพรรณและรอยยิ้ม

ในแผนที่ยุทธศาสตร์ทหาร รอยต่อระหว่าง
พิษณุโลก อุตรดิตถ์ และเลย เคยถูกนิยามว่า
เป็น “ห้องภูมิประเทศในทางลึก” หรือช่องทาง
แทรกซึมที่ตัดผ่านป่าดิบเขาหนาที่บดและซับซ้อน
กว่านับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๑ ชัยภูมิภูษิต ภูเมียง
และภูสอยดาว กลักลับกลายเป็นฐานที่มั่นสู้รบอัน
แข็งแกร่งของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย
จนกระทั่งสงครามทางอุดมการณ์สิ้นสุดลงในปี
พ.ศ. ๒๕๒๖ มวลชนชาวไทยภูเขาเผ่าม้งจึงได้
เข้ามาบดตัวเป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย รัฐบาล
ได้จัดสรรที่ทำกินเดิมตั้งเป็น ๔ หมู่บ้านหลัก
คือ บ้านร่มเกล้า บ้านขุนน้ำคืบ บ้านน้ำจวง ใน
เขตอำเภอชาติตระการ และบ้านน้ำแฉ่งพัฒนา
(บ้านภูษิตใต้) ในพื้นที่อำเภอนครไทย จังหวัด

พิษณุโลก ทว่าความเจ็บหลังป่าแตกกลับทั้ง
โจทยข้อใหญ่ไว้ให้ราษฎร เมื่อแผ่นดินที่ได้รับ
ทำกินนั้นลาดชันและเต็มไปด้วยหินกรวด
จนนำไปสู่โศกนาฏกรรมชายแดนอย่างกรณี
พิพาทบ้านร่มเกล้าในปี พ.ศ. ๒๕๒๘-๒๕๓๑
จากเส้นแดนทับซ้อนระหว่างลำน้ำเหืองป่าหมัน
และลำน้ำเหืองงาที่เต็มไปด้วยรอยเลือดและ
เขม่าปืน

เมื่อเสียงปืนเงียบลงในวันที่ฟ้าเปิด ผืนป่า
ที่เคยโอบอุ้มอุดมการณ์กลับเหลือเพียงความ
ทุรกันดารที่ทิ้งไว้ให้ผู้คนก้าวต่อ

ความทุรกันดารในแผ่นดินชายแดนหลัง
ผ่านพันยุคสงคราม บังคับให้ราษฎรต้อง
บุกรุกแผ้วถางป่าเลื่อนลอยลึกเข้าไปในเขตป่า

ดิบเขาเพื่อปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกร
ผู้ผ่านวันวานสะท้อนความจริงว่า การปลูกพืช
เชิงเดี่ยวบนที่ลาดชันในเวลานั้นต้องปีนเขา
ขึ้นไปเตรียมพื้นที่อันยากลำบาก ใช้แรงงาน
ของคนทั้งครอบครัวตั้งแต่เช้าจรดค่ำ และ
แบกหามผลผลิตลงมาจากยอดเขาสูงเพื่อแลก
กับรายได้อันน้อยนิดที่มักจะถูกตัดจางขาดทุน
ย่อยยับ ปีปีให้คนหนุ่มสาวต้องทิ้งภูมีย่อยออกไป
ขายแรงงานทั่วไปในเมืองใหญ่ ขณะที่ผืนป่า
ดิบเขาอันเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำสายสำคัญ
อย่างลำน้ำเหืองและลำน้ำภาคเริ่มเสื่อมโทรม
ลงอย่างน่าใจหาย

ในห้วงเวลาที่แผ่นดินสูญเสียความสมดุล
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้เสด็จ
พระราชดำเนินมาทรงเยี่ยมราษฎรด้วยพระองค์
เอง ทรงก้าวข้ามเส้นแบ่งในอดีตและโอบกอด
ราษฎรทุกกลุ่มโดยไร้แนวเขตทางอุดมการณ์
สายพระเนตรอันกว้างไกลของพระองค์ทรง
ตระหนักดีว่า ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ
ที่แท้จริงไม่ใช่การใช้กำลังปราบปราม แต่คือ
การสร้างความเป็นอยู่ของราษฎรในพื้นที่ด้อย
โอกาสให้ได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียม

พระมหากรุณาธิคุณได้เปลี่ยนสนามรบ
ให้กลายเป็นพื้นที่จัดสรรชีวิต โดยมีคุณภาพ
ชีวิตของคนเป็นเป้าหมายสูงสุด

น้ำพระทัยอันแผ่ไพศาลจากการเสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมราษฎรในพื้นที่ชายแดนอันห่างไกล ถึง ๙ ครั้ง ในห้วงเวลา ๑๒ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๗-๒๕๔๙ นำมาซึ่งแนวพระราชดำริ อันยิ่งใหญ่ โดยรับสั่งให้กองทัพภาคที่ ๓ และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง พลิกฟื้นแทนบึงเกอร์และฐานทัพทางทหารให้กลายเป็นโครงการพัฒนา เพื่อความมั่นคงพื้นที่ภูซัด ภูเมี่ยง ภูสอยดาว อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลบ่อภาค อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก

โครงการความมั่นคงแห่งนี้ได้แปรเปลี่ยน บทบาทหน้าที่ของอดีตสหายและราษฎร ชาวม้ง จากผู้แสวงหาป่าเพื่อความอยู่รอดให้ กลายมาเป็น “ยามชายแดนผู้พิทักษ์ป่า” คอย ดูแลปกป้องอธิปไตยควบคู่ไปกับการรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและผืนป่าต้นน้ำอย่าง เต็มใจ ผ่านกลไกสำคัญอย่าง “โครงการรักษ์น้ำ เพื่อแม่ของแผ่นดิน” ที่ทางโครงการพัฒนาฯ ได้เดินหน้าเข้าทำงานร่วมกับราษฎรอย่าง ใกล้ชิด ตั้งแต่การสร้างโรงเรียนเพาะปลูก มอบกล้าพันธุ์และส่งเสริมการปลูก “หม่อน” รวมถึงการส่งเสริมปลูก “ผักเมืองหนาว” ใน โรงเรียนที่ปลอดภัยตามสภาพแวดล้อมบน ที่สูงอันหนาวเย็น ควบคู่ไปกับการทำน้ำที่ สะอาดและจัดหาตลาดเพื่อรองรับการจำหน่าย

สินค้าให้กับชาวบ้านอย่างยั่งยืน

ภายใต้ร่มใหญ่ของโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงฯ ยังนำไปสู่การขยายพื้นที่ทำงาน และสร้างสรรคทางพฤกษชาติอย่าง สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้า พิษณุโลก ในพระราชดำริ (ซึ่งพระราชทานกำเนิดขึ้น ในชื่อศูนย์รวมพันธุ์ไม้บ้านร่มเกล้าฯ เมื่อ วันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๒) บนเนื้อที่กว่า ๑,๓๘๕ ไร่ ณ บริเวณทิวเขาส่วนปลายของ ภูสอยดาว ดำเนินงานอย่างนำชื่นชมโดยองค์การ สวนพฤกษศาสตร์ ที่นี้ทำหน้าที่จ้างงานสร้าง รายได้ให้ราษฎรในพื้นที่เข้ามาเป็นผู้ดูแลและ รวบรวมพันธุ์ไม้ประจำถิ่นหายากเสี่ยงสูญพันธุ์

มณฑลพฤกษชาติที่เป็นไฮไลต์สูงสุดคือ “สร้อย สยาม” พันธุ์ไม้เลื้อยหนึ่งเดียวในโลกที่ค้นพบ เฉพาะที่พิษณุโลก ออกดอกสีชมพูอมม่วงเป็น ช่อระย้างดงามในฤดูหนาว ภายในยังจัดแสดง พฤกษชาติที่หลากหลาย ทั้งสวนกระบองเพชร สวนไม้เฟิร์นที่ร่มรื่นด้วยมอสเขียวขจี และ โรงเรือนกล้วยไม้ไทยกว่า ๓๐๐ ชนิด สำหรับ สายแค้นปิง ที่นี้มีลานกางเต็นท์ท่ามกลาง อากาศบริสุทธิ์และเย็นสบายตลอดทั้งปี ยาม เข้าสามารถขึ้นไปสัมผัสทะเลหมอกแบบ ๓๖๐ องศาที่ “จุดชมวิวก่อเกิดด้วยดาวย” มองเห็นทิวเขา พาดผ่านรอยต่อสามจังหวัดและทอดยาวไป จนถึงฝั่งประเทศลาวได้อย่างตราตรึงใจ

นอกจากโครงการรักษาน้ำ และสวนพฤกษศาสตร์ฯ แล้ว โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงฯ ยังส่งต่อแนวคิดการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนสู่แปลงทำกินของราษฎรอย่างต่อเนื่อง โดยประสานงานร่วมกับ **สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ภูซัด ภูเมี่ยง ภูสอยดาว** เข้ามาทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง สนับสนุนทางวิชาการและแนะนำความรู้เชิงปฏิบัติ ราษฎรเรียนรู้ที่จะสละสิทธิ์ไร่ข้าวโพดสารเคมีเชิงเดี่ยว หันมาบริหารพื้นที่ ๑๕ ไร่ ในบริเวณรอบ ๆ บ้านอย่างประณีตตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรกรในโครงการสลับเปลี่ยนพื้นที่มาปลูกองุ่นโรงเรียน ขุดบ่อ

เลี้ยงปลา เลี้ยงเป็ดเทศเสริมโปรตีนตามพระราชเสาวนีย์ปี ๒๕๔๓ และปลูกเงาะ โดยมีต้นกล้วยและแนวไผ่ปลูกล้อมรอบเพื่อป้องกันแรงลมพายุ สามารถพลิกฟื้นสร้างรายได้ที่มั่นคงกว่าหนึ่งล้านบาทต่อปี ควบคู่ไปกับงานส่งเสริมศิลปาชีพทอผ้าโยกัญชงและผ้าไหมเพื่อสร้างรายได้เสริม ตลอดจนระบบ “ธนาคารอาหารชุมชน” ที่ทำให้คนบนยอดภูมีอาหารบริโภคอย่างมั่นคงตลอดปี แม้ในยามที่ฤดูฝนตัดขาดหนทางคมนาคมลงจากดอย ในวันนี้ “ห้องภูมิประเทศในทางลึก” แลภูซัดและภูเมี่ยง ไม่ใช่ช่องทางแทรกซึมของภัยคุกคามหรือพื้นที่ห่างไกลที่คุกรุ่นด้วยเขม่าปืน

อีกต่อไป สายลมหนาวที่พัดผ่านเทือกเขารอยต่อสามจังหวัดในปัจจุบันหอบเอาไอหมอกอันสดชื่น กลิ่นหอมกรุ่นของผลผลิตเมืองหนาว และความหอมหวานของมวลพฤกษชาติมาต้อนรับผู้มาเยือน เสียงหัวเราะในแปลงเกษตรผสมผสานและโรงเรือนปลูกหม่อนใกล้บ้าน รวมทั้งรอยยิ้มอันเปี่ยมสุขของอดีตอาสาสมัครชาวม้งที่เคยป็นเขาสู่วิถีดิโนวันวาน คือภาพสะท้อนอันงดงามที่สุดของความสมานฉันท์และการพัฒนาที่ยั่งยืนบนแผ่นดินไทย รอยยิ้มของแผ่นดินที่ภูซัด จึงไม่ใช่เพียงแค่ความสมบูรณ์ของป่าต้นน้ำ แต่คือชัยชนะของความสุจริตถาวรได้ร่วมพระบารมีอันเป็นนิรันดร์

สายหมอก ม่านฝน และการลบเลือน

มนุษย์มักทึกทักเอาเองว่าตนเป็นผู้สร้างและจารึกประวัติศาสตร์ ทว่าสุดท้าย แผ่นดินต่างหากที่โอบกอดทุกสิ่งไว้โดยไม่เอ่ยคำ

เราก้าวเดินทวนเข็มนาฬิกาขึ้นมาบนรอยต่อของความทรงจำอันแหลกสลาย ปลดปล่อยให้มันหมอกและฝนพราหมณาธิบดีที่ขุนเขาทำงานร่วมกับจิตใต้สำนึก มันไม่ได้ทำหน้าที่ซ่อนเร้นทัศนียภาพตรงหน้า หากแต่กำลังพรางวีรรอยแห่งอดีตอันเดือดพล่านของพื้นที่รอยต่อสามจังหวัดอย่างพิษณุโลก เพชรบูรณ์ และเมืองเลย ทะเลหมอกที่ไหลเอื่อยเป็นม่านน้ำนมที่ร้องเขานครชุม หรือบนบ้านน้ำจวง ม้วนตัวเอื่อยเอื่อยเบื้องล่างไม่ต่างจากม่านเวลากลางแก่กลางใหม่ ที่พลิกผันและลบเลือนเรื่องราวไปพร้อมกัน

การเดินทางบางครั้งไม่ได้ย้ายที่อยู่ของร่างกาย แต่มันคือการอนุญาตให้หัวใจได้เผชิญหน้ากับคำถามเดิม ๆ ในแง่มุมใหม่ บนเส้นทางดิ่งลึกสู่ความเจ็บอันเยือกเย็น แสงแดดอุ่นสาดส่องลงบนโขดหินที่ครั้งหนึ่งเคยเป็นฐานที่มั่นใหญ่

ของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย แผ่นดินที่เคยรองรับหยาดเหงื่อ ความหวัง และหยดเลือดของคนหนุ่มสาว ผู้ค้นคว้าแห่งสงครามและความต่างทางอุดมการณ์จากหายไปนานแล้ว แต่ความรู้สึกแปลกแยกยังคงลอยอวลอยู่ในอากาศ คล้ายกับคำถามที่ไม่มีวันได้รับคำตอบจากขุนเขา

เราออกเดินทางเพื่อจดจำ หรือบางคราวก็อาจพยายามเรียนรู้ที่จะลืมเลือน ?

โรงเรียนการเมืองการทหารบนภูหินร่องกล้า ในวันเก่า บัดนี้ผู้ฟังและยอมจำนนต่อแรงดึงดูดของโลกอย่างสงบ ผืนไม้ที่เคยสะทอนถ้อยคำปฏิวัติอันแกร่งกร้าวของกลุ่มนักศึกษา ปัญญาชน และคนหนุ่มสาวผู้หนีภัยการเมืองมาจากปากคอนกรีต บัดนี้ถูกแทนที่ด้วยตะไคร่น้ำ เถาวัลย์ และใบเมเปิ้ลสีส้มแดงที่ร่วงหล่นคลุมหลังคา ธรรมชาติไม่เคยเลือกข้าง มันทำหน้าที่อย่างซื่อสัตย์ในการกลืนกินความทะเยอทะยานอันยิ่งใหญ่ของมนุษย์ให้กลับคืนสู่ดิน

หน้าผาสูงอย่างผาซุงยังคงตระหง่านท้าทาย

กระแสลม ชัยชนะในวันวานที่เคยโอบกอบรัดตรงค้อนเคียวคืออะไร ขอบเขตของความคาดหวังอยู่ตรงไหน เมื่อสายตาจับจ้องไปยังความว่างเปล่า สีขาวเบี่ยงล่าง เราพบเพียงความเงียบงันที่ตอบกลับมา ลานหินปูนที่ผู้คนยืนทอดอารมณ์ชมวิวแท้จริงแล้วคือพื้นที่ผ่นพักเพื่อบรรเทาความเจ็บปวดของสหายผู้บาดเจ็บในโรงพยาบาลสนามกลางป่า ที่ถูกกาลเวลาเกลากล่อมจนเนียนเนื้อ

วีรกรรมบนเนื้อหินปูนป่าเหล่านั้น คล้ายบาดแผลที่ตกสะเก็ดแล้ว ทว่ายังคงทิ้งรอยจำไว้ให้คนรุ่นหลังได้คาดเดาถึงความเจ็บปวด หยาดน้ำค้างที่เกาะพรารวบนใบไม้ป่าและดอกเอนอ้าสีม่วงสดตรงชอกหิน รวากับกำลังทำหน้าที่ชะล้างคราบฝุ่นละอองของวันวานที่ล้นน้อยอย่างใจเย็น เช่นเดียวกับสายน้ำตกหมันแดงที่ซัดสาดผ่านหลืบป่าลึก มันไหลบ่ามาเพื่อลอบประโลมและชะล้างความขมขื่นในประวัติศาสตร์ให้จมหายไปกับกันบึงของหุบเขา

ชัยชนะที่แท้จริงอาจไม่มีอยู่ มีเพียงกาลเวลา